

Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
Suur-Ameerika tn 1, 10122 Tallinn
info@mkm.ee

11.06.2025

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
Endla tn 10a, Kesklinna linnaosa, 10122 Tallinn
info@ttja.ee

Kaitseministeerium
Sakala 1 15094 Tallinn
press@kaitseministeerium.ee

Riigikaitsekomisjon
Lossi plats 1a, 15165 Tallinn
riigikaitsekomisjon@riigikogu.ee

Teabenõue tuuleelektrijaamade (TEJ) planeerimise, projekteerimise ja ehitamise mõjude kohta.

Pöördume Teie poole seoses TEJ arendamisega kaasnevate vastuoludega, samuti elektrituulikute mõjudega piirkonna elanikkonnale ning riigikaitse eelhoiatussüsteemide (mere- ja õhuseire) töövoime vähenemisele ja täielikule blokeerimisele.

Ülevaade TEJ arendamisel kehtivast ehitusseadustikust ning määrustest, mis määravad elektrituuliku tehnilised piirangud (<https://www.riigiteataja.ee/akt/115042025002?leiaKehtiv>).

§ 120. Piirangud seoses riigikaitse ehitise ümbruses või seda mõjutada võivate ehitiste ehitamisel.

§ 130. Riikliku järelevalve teostajaks on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

1) käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1–5 sätestatud ülesanded raudteerajatisel, survetorustiku ja -anuma, elektripaigaldise, sideehitise, lifti, köistee või muu tõsteseadme, **avalikus veekogus kaldaga püsivalt ühendamata ehitise, riigikaitse ja julgeolekuasutuse ehitise ning riigi-piiri taristu nõuetele vastavuse kontrollimiseks;**

Üleriigiline planeering on riigi kõige strateegilisem ja üldisem ruumiline planeering, mis koostatakse kogu riigi territooriumi ja majandusvööndi kohta. **Planeeringu algatab ja kehtestab Vabariigi Valitsus ning selle koostamist korraldab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (alates 01.01.2025).**

Tehnilise taristu ruumilised arenguvajadused ja seosed asustuse arenguga on üleriigilise planeeringu teema, mille raames käsitletakse nii **energeetika**, gaasi- kui **sidevarustusega seonduvaid arenguperspektiive** kooskõlas asustuse arengusuundumustega.

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet teostab ehitiste ning paigaldiste kontrolli kooskõlas dokumendiga „ELEKTRIPAIGALDISE AUDITI JUHENDMATERJAL“ 2024 ver 12.1 allikas: <https://ttja.ee/media/4280/download>

Majandus- ja taristuministri määrus nr 86 „Auditi kohustusega elektripaigaldised ning nõuded elektripaigaldise auditile ja auditi tulemuste esitamisele“ allikas <https://www.riigiteataja.ee/akt/108072015014>

§ 1. Kohaldamisala, lõige (3) Käesoleva määruse kohane audit ei hõlma elektripaigaldise elektromagnetilise ühilduvuse hindamist.

Enefit AS (www.enefit.ee) kodulehel „Juhend eelmise elektripaigaldise auditi dokumentidele juurdepääsemiseks“, allikas: <https://public-docs.energia.ee/energiatooted/audit/juhend-eelmise-elektripaigaldise-auditi-dokumentidele-juurdepaasemiseks.pdf>

1. Paigaldise dokumentidele pääsevad ligi TTJA andmebaasis <https://jvis.ttja.ee/>:
 - Füüsiliste isikute puhul hoonete omanikud ja/või esindajad.
 - Juriidiliste isikute puhul äriregistris ära märgitud omanikud ja/või esindajad.

Palun selgitada, miks õigusaktid ei võimalda ja ei kohusta Eesti Vabariigis enne ja peale TEJ ja PEJ valmimist elektromagnetilise ühilduvuse (EMÜ) auditi teostamist?

TTJA teavitas, et Vabariigi Valitsus andis 21.05.2025 korraldusega nr 95 „Hoonestusloa andmine“ Saare Wind Energy OÜ-le (registrikood 12747106, asukoht Saare maakond, Saaremaa vald, Kuressaare linn, Tallinna tn 1, 93819; edaspidi SWE) hoonestusloa avaliku veekogu põhja koormamiseks meretuulepargiga Saaremaa läänerannikul.

Tuuleelektrijaamad (TEJ) on raadiohäiringute allikad kohaliku side, televisiooni, lennujuhtimise, lennuliikluse, mereside ning navigatsiooni ja üldisemalt kogu riigikaitse jaoks.

TEJ paigaldamisel veekogudesse tekib tuuliku masti, tiivikute jne. pideva võnkumise tõttu hüdroukustiline müra, mis kandub üle veekogusse ja blokeerib seal paiknevate sonarite töö sadade ruutkilomeetrite ulatuses muutes võimatuks nii peal- kui allveelaevade avastamise ning nende asukoha määramise.

Sopi-Tootsi, Saarde, Aidu tuuleelektrijaamade ümbruses oleva sagedusreostuse kohta vastas TTJA, et tegeleb põhiliselt raadiosagedusressursside haldamise ja raadiosageduste järelevalve ning ka raadiohäirete uurimisega lahendamise teostamisega.

Mõõtmisi tehakse juhul, kui esitatakse vastavasisuline kaebus.

TTJA kommentaarid: *TTJA ei ole antud valdkondades süvauuringuid teinud, kuid lähtuvalt teiste riikide uuringutest on mõjud raadiohäirete näol pigem vähesed. Eraldi kategooria on küll õhuseiradarid, mille mõjud ei ole otseselt seotud raadiohäire tekkimisega ning nende hinnangutega tegeleb Kaitseministeerium.*

TTJA-l ei ole elektromagnetiliste kui ka hüdroukustiliste häiringute mõõtmiseks vajalikku aparatuuri, kuid selle hankimisega tegeletakse.

TTJA ei tegele preventiivsete uuringutega ega raadiohäirete ja hüdroukustiliste häireallikate pideva monitoorimisega.

Paralleelina, Saksamaa telekommunikatsiooniseaduse kohaselt kuulub Bundesnetzagentur ülesannete hulka sageduse reguleerimine Saksamaa Liitvabariigis, sageduse määratluse tingimustele vastavuse jälgimine, häirete uurimine seoses sageduse kasutamisega ja sellest tulenevate rikkumiste heastamine.

Bundesnetzagentur juhib kogu Saksamaal seitset raadio monitooringujaama, mis on varustatud raadiopeilingaator seadmetega ja on registreeritud ning tunnustatud Rahvusvahelise Telekommunikatsiooni Liidu (International Telecommunication Union (ITU)) poolt.

https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/european-standards/harmonised-standards/electromagnetic-compatibility-emc_en?prefLang=et

Riigikantselei ja MKMi juhendmaterjalides ning SE VTK-des kirjeldatud tegevused tuuleparkide kompensatsioonimeetmete rakendamiseks ja taastuenergia projektide kiirendatud menetlemiseks **ei sisalda** nõudeid ega meetmeid, milles arvestatakse elektrituuliku labade pöörlemisega kaasnevaid Doppleri efektil põhinevaid signaalide sageduse/faasi muutusi, mis on seotud **elektromagnetilise ühilduvuse (EMÜ)** ning **elektromagnetilise (EM) mürataseme** tõusuga ja hüdroukustilise müraga veekogudes. .

Sellise teadmiste ja uuringute taseme pinnalt andis Kaitseministeerium kooskõlastuse SWE tuuleelektrijaamale:

22.9. Kaitseministeerium teatas 17.10.2024 kirjas nr 12-1/24/375-2, et käivitas uuringu, milles hinnatakse Saaremaast läänes asuva tuuleenergeetika ala mõju mereseiresüsteemile ning vajaduse korral pakutakse välja meetmed meretuuleparkide negatiivsete mõjude leevendamiseks. Kaitseministeeriumil ei ole vastuväiteid hoonestusloa andmisele, kuid ta märkis, et SWE peab olema valmis nimetatud uuringu käigus tuvastatud negatiivseid mõjusid leevendama, mistõttu tegi ettepaneku lisada hoonestusloale tingimus, et SWE peab mereseire, mereside ja operatiivside valdkonnas tegema koostööd asjaomaste asutustega.

22.9.1. Kaitseministeerium andis 09.04.2025 e-kirjaga täiendavalt teada, et eespool mainitud uuring on valminud ja selles leiti, et Saaremaast läänes asuv tuuleenergeetika ala mõjutab oluliselt mereseiret ning negatiivsete mõjude vähendamiseks tuleb rakendada leevendusmeetmeid. Sellest

tulenevalt peab hoonestusloa taotleja arvestama meretuulepargi arendamisel täiendavate kohustustega, s.o täiendavate investeeringute ja püsikuludega. Kuivõrd meretuulepargi rajamisel ei tohi püstitatavad tuulikud põhjustada riigikaitsemereseiresüsteemi töövõime vähenemist, peab välja töötama ja rakendama leevendusmeetmed, mille finantseerimine või osaline finantseerimine jääb arendaja kohustuseks. Arendaja peab arvestama ka ruumivajadusega Kaitseväe seadmete paigaldamiseks meretuulepargi arendusalal ja vajaduse korral ka rajatavate konstruktsioonide pinnal.

Kaitseministeeriumi poolt selgitamist vajavad küsimused:

1. Kuidas garanteeritakse EV julgeolek?

Arvestades meie idanaabri ambitsioone, tekitab küsimusi Eesti kaitsevõime vabatahtlik ja laiaulatuslik nõrgendamine, samas kui Rootsi Kuningriik on turvakaalutlustel peatanud kõik merealadele planeeritud TEJ arendused, viidates julgeolekuriskile.

2. Kas TEJ tekitatud HF- ja VHF-raadioside häiringuid on võimalik kompenseerida seiresüsteemide potentsiaalsete leevendusmeetmetega?

3. Kas TEJ paigutamisega mere aladele väheneb Rootsi Kuningriigi territorjaalvetes allvee- ja pealveelaevade avastamise ja allveeseire võimekus?

4. Kas lisaradarite paigaldamisega kompenseeritakse TEJ põhjustatud raadiohäired AIS-signaalidele ning merepääste sagedustel avarii- või merehätta sattunud laevade päästeoperatsioonide läbiviimine?

5. Kas TEJ töötamisel ei häirita laevade navigatsiooni GPS-seadmete kasutamist ning TALLINN FIR lennuliikluse alas raadiomajakate suunamääramise signaale ning militaar- ja tsiviillennukite GPS navigeerimistäpsust?

(allkirjastatud digitaalselt)

Peep Kroos

Diplomeeritud raadioinsener

kroospeep5659@gmail.com

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmas Maranik

BA, Akadeemia Nord 1998-2007

MTÜ Looduse ja Inimeste Eest esindaja

mtu.loodus@gmail.com

(allkirjastatud digitaalselt)

Rene Liiver

Diplomeeritud raadioinsener

[MTÜ Saare Rannarahva Selts esindaja](#)

rselts@gmail.com